119A **SCHULTZE** (Nicolas) DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS DE NUCE MOSCHATA. Sm. 4to ($7\frac{5}{8}$ by $6\frac{3}{16}$ in.), one copper-plate, device on title-page. **£1 10 0** *Willem van de Water*: *Utrecht* 1709

⁂ Waring, *Bib. Therapeutica*, p. 573. The fourth work on nutmeg quoted by Waring, the earliest being dated 1677.

47357/P

Schultz.

Disputatio

30/-

w/-

B

£1.10.0

90—

Ramulus ex nuce progerminans.
Nux integra.
Binæ nuces uno calyce tectæ.
Nux Maci involuta.
Nux Moſch: Mas.
Teſtaceum et nuciproximum integumentum.
Nuc: Regiæ.

44133 A.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE

NUCE MOSCHATA;

QUAM,
PRÆSIDE DEO TER OPT. MAX.
Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JACOBI VALLAN,
M. D. Praxeos & Inſtitut. Med. Profeſſoris Ordinarii,

NEC NON
Ampliſſimi Senatus Academici conſenſu, & Nobiliſſimæ Facultatis MEDICÆ decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS,
Summiſque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
ritè & legitimè conſequendis,
Publico Examini ſubjicit

NICOLAUS SCHULTZE,
Tangermund. Palæo-March.

Ad diem 9. JULII, *loco horisque ſolitis.*

TRAJECTI ad RHENUM,
Ex Officina GUILIELMI vande WATER, Academiæ
Typographi, cIↃ IↃ CCIX

VIRIS

Nobiliſſimo, Excellentiſſimo, Experientiſſimoque,

DOMINO

D. BARTHOLDO KRUGERO,

Medicinæ Doctori, Duc. Brunſv. & Lunæburg Medico P.

UT ET

Ampliſſimo, & Spectatiſſimo,

DOMINO

JOSIÆ MOERDERO,

Camerario, & Mercatori Urbis Magdeburgi meritiſſimo, primario,

Hanc Diſſertationem Inauguralem in grati animi ſignum

dicat, offert, conſecrat

NICOLAUS SCHULTZE.

VIRI HONORATISSIMI.

Nihil in rerum natura ingratitudine, nihilque oblivione acceptorum beneficiorum hominibus gravius eſſe, jam dudum Ethnici cognoverunt, propterea ingratum ſi dixerunt, omnia vitia dixerunt. Maximum igitur exiſtimo quæſtum, memorem gratumque me cognoſci. Meum dein officium eſſe putavi, ſi crimine hoc compellari nollem, Veſtro nomini, Venerandi Parentes, hocce opuſculum adſcribere, quorum priori gratias ago, majores habeo, maximaſque vero debeo pro fideli & Paterno erga me animo. Et certe amicitiam illam ſummam, quæ Tibi, venerande Domine Doctor, cum longe beato Parente meo fuit conjunctiſſima & pluſquam fraterna, cum eo emori non paſſus es, ſed amorem cum Parente fraternum commutaſti erga me in paternum. Me quam fideliſſime inſtruxiſti in Praxi, pluribus donationibus ornaſti, mihi omnia communicaſti, omnia, quæ in ædibus Tuis continebantur, communia obtuliſti, &, ut multa paucis complectar, me Tibi adoptaſti filium. Tibi vero, Domine Moerder, Parens ad æternum venerande, gratias ago, habeo, debeoque non minores. Tu enim poſt Deum mihi vitam conſervaſti, omnibus Doctrinis, quibus puerilis ætas impertiri ſolet, me erudiri curaſti, inque his annis, Moerderiana Domus, certe tot tantaque beneficia mihi à teneris unguiculis tribuit, ita ut amiſſos recuperaſſe Parentes viderer. Me per octodecim annos in ædibus veſtris quaſi natum agnoviſtis filium, & à vobis par veſtris liberis ponebar, quos quoque fraterno amore uſque ad terminum vitæ fixum proſequar. In ſumma ea mihi tribuiſtis, ut plura à Parentibus proficiſci non potuerint, quæ immortali quoque memoria retinebo. Vobis igitur primitias haſce ſumma cum obſervantia offero, quia mihi vires tot tantaque beneficia compenſandi deeſſe plane exiſtimo, æquum enim juſtumque eſſe arbitror, illos, qui arborem ſeruere, primitias quoque colligere. Accipite igitur, neque ſpernite, illas, licet adhuc parvas, quia creſcente arbore fruges forte non decreſcent. Interea vero, ulteriori me veſtra benevolentia ut porro dignari pergatis, obnixe rogat

Veſtrorum nominum obſtrictiſſimus

NICOLAUS SCHULTZE.

DISPUTATIO MEDICA *INAUGURALIS*, DE

NUCE MOSCHATA.

PRÆFAMEN.

Nuces veteribus admodum nociferas fuiſſe, notorium eſt, hanc ob cauſam illas non tam in uſum culinarem, neque medicum, quam potius in uſum politicum, trahebant. Quapropter olim nuptiis dicatæ ſunt, &, ſi nuptiæ celebrabantur, ſpargebant iſtas, quod Suidas hiſce verbis teſtatur. Mos erat Athenis, quando novus ſponſus novaque ſponſa in domum inducerentur, dominum vel dominam ſuam ſpargere magnam nucum & caricarum copiam, quæ catachyſmata vocabantur. Ex qua vero cauſa hoc fiebat, variæ proſtant Authorum opiniones. Sunt, qui putant, quia nucleum dulcem multis integumentis munitum habent, aliquid divini intus contineri. Quibus innuere voluerunt, connubii interiora dulciſſima eſſe, verum ad ejus dulcedinem & ſuavitatem tuendam, multa opus eſſe cuſtodia, quæ dura enim videantur, nec mutationem patiantur, perferenda, quæ vero noxia, quantum poſſibile, avertenda, & quæ alia plura inde elicere conantur, ea nunc attingere ſcopi mei non eſt. Alii aliam faciunt explicationem, ideo nempe id fieri, ut ſtrepitu hocce impediatur, quo minus intimiora ſponſi cum ſponſa commercia ab aliis audiri poſ-

ſint

ſint, quali interpretatione utuntur plurimi Grammatici ad explicandos hos verſus Virgilii,

Mopſe, novas incende faces, tibi ducitur uxor.
Sperge, marite, nuces &c.

Nonnulli quoque ſunt, qui comparationem inſtituunt, ſeu aliqualem ſimilitudinem, inter nucem & fœtum, quia nucleus tribus operimentis munitus eſt, nempe calyce iſto craſſo, ramoſo, & ligneo, ita fœtus tot involucris, Amnio, Allantoide, & Chorio involvitur. Verum hæc omnia maxime de nuce juglande dicuntur, hoc teſtatur Varro ſua ſpargendarum nucum ratione, ut Jovis nomine matrimonium celebretur, & nupta matrona ſit ſicut Juno. Nuces enim in tutela Jovis poſuerunt, unde Juglandes vocantur, quaſi Jovis glandes. In ſequentibus quoque de Nuce agitur, ſed de alia, nempe Nuce Moſchata. Veterum nuces morbum cauſabant, noſtra vero ſanitatem, & eſt ſane omnium elegantiſſima quoad colorem, mirabilis quoad ſtructuram, nobiliſſima & commodiſſima ad uſum medicum, ad uſum culinarem. Comparatio, quam veteres inſtituerunt cum fœtu, magis quadrat in noſtra nuce, (ſi illos ſequi vellemus) in hac enim non ſolum tres iſtæ tunicæ ſatis ſuperque conſpiciuntur, verum quoque præter haſce unam cum utero ipſo comparare poſſemus, &, quod magis eſt obſervavit D. Leewenhoek nucem hanc non aliter incrementum accipere, nempe ope ligaculæ, quam infans in utero. Ad hæc, nux veterum fœtui maximum damnum maximamque injuriam inferre poteſt. Noſtra econtra fœtui fœtuſque fundamentis maxime prodeſt. Abjicite igitur, qui matrimonium inire vultis, nucem juglandem & facite nuptiis religioſam noſtram, quippe ea ubique vobis erit proficua. Jam, qui nucleum eſſe vult, nucem frangat oportet, ſecundum iſtud Comici. In procinctu igitur ſumus, ad iſtam frangendam, ejus interiora inſpicienda, tam nucum, quam nucleorum, virtutes explorandas, ipſiusque patriam deſcribendam, quantum pro modulo virium fieri poteſt. Scio equidem, nonnullos hinc inde de nuce aliquid ſcripſiſſe, nec me latet iſta diſſertatio ante multos annos de Nuce Moſchata conſcripta. Verum, quia optima mihi fuit in his terris occaſio, in illam intimius inquirendi, dum ſingulas fere partes, quæ ad nucem ipſiusque arborem ſpectant, accepi & cum nonnullis ex India advenientibus ipſe de hac nuce collocutus ſum, ſpero me aliqua in hacce diſſertatione allaturum quæ in altera iſta non continentur. Eam ob cauſam elegi hanc materiam loco ſpe-

ciminis inauguralis, ad cujus inquiſitionem Deus Ter Optimus, Terque Maximus, gratia ſua mihi adſiſtere velit.

CAPUT I.

De Nucis Moſchatæ definitione nominali & reali.

Non è re fore exiſtimo, diu occupari in definitionis nominalis explicatione, quippe quæ non æque ad forum Medicum pertinet, & inſuper in aliorum ſcriptis paſſim reperitur: eam igitur brevibus ſaltim attingam.

Vocabulum *Nucis* tribuitur plerisque fructibus cortice duro, fragili, & teſtaceo, nucleum includente, conſtantibus. Harum vero ſpecies ſunt quamplurimæ, quas recenſere inpræſentiarum noſtri non eſt laboris.

In genere *Nux* à *Nocendo* dicta videtur, quia, ut alii voluerunt, ventriculo & capiti, alii vero, linguæ noceat, vel, ut nox aërem, ita nux ſuo ſucco corpus atrum faciat. Conſultius illi faciunt, qui quidem a *nocendo* nucem dictam eſſe credunt, ſed ſaltim reſpectu dentium, quia dentibus, dum frangitur, noceat, aut, qui ſata lædere credunt, hi utuntur recta ratione, quia ſol nempe radiis ſuis iſtas plantas attingere nequit, ubi talis arbor ſata eſt, qui calore ſuo omnes plantas fovere & ad creſcendum aptiores reddere debet. Hinc, quia minus nutrix magis vero noverca plantis eſt, propterea exſtirpatur ex hortis agrisque, aut ad minimum in eorum extremis partibus locantur, hinc Ovidius canit.

Quoniam ſata lædere dicor,
Cultus in extremo margine fundus habet.

Græci appellant κάρυον, non vero à fabuloſa iſta traditione Caſſiani Baſſi, qui dictam ſcribit, à Carya Dionis Regis Laconiæ filia, à Baccho amata, ac in arborem ſui nominis mutata, cum arctius à ſororibus cuſtodiretur. Servius in octav. Maron. Eclog. ſcribit, Caryan, quam amaverat, in monte eodem, in arborem ſui nominis verſam eſſe, quæ Latinis nux dicitur, quod poſtea Diana ita factum Laconas docuit, unde Templum Caryatidi Dianæ à Laconibus conſecratum.

Alii hanc vocem à capite deſumunt, quia nucem capitis effigiem referre volunt ſua rotunditate, aut, quia capitis gravedinem inducunt, vel, quia caput lædunt umbra. Plinius ſcribit, Nuces Græcos à capitis

capitis gravedine appellaſſe: etenim arborum ipſarum foliorumque vires in cerebrum penetrant.

Plutarchus ſcribit, quod Spiritum gravem ac ſoporem incutientem exhalet, & lædat, qui ſub ea recumbunt. Alii volunt, juglandem omnium primo cognitum fuiſſe, & ab iſta omnes nomen trahere, dicuntque juglandem, quaſi Jovis glandem. Cum homines diu glandibus eſſent nutriti, invenerunt tandem arborem nuces ferentem, deguſtato nucleorum ſapore, has Jovis glandem propter præſtantiam & excellentiam vocavere.

Quia vero noſtra non eſt intentio, de iſtis nucibus juglandibus ſcribere, ſed potius de multo nobiliori, quæ Moſchata appellatur, relinquimus illam, & convertimus nos ad noſtram. Moſchata vero ideo appellatur, quia à reliquis nucum ſpeciebus diſtinguitur. Moſchus vero, ſignificat illud ab animali Moſchifero fragrantiſſimum odoramentum,ſeu excrementum, non ſolum, ut alii volunt,quia redolet Moſchum, verum etiam,quia ſimili ſuaviſſimo odore prædita eſt,qui Moſchi odori non cedit.

A nonnullis Myriſtica dicitur, & quaſi nux unguentaria, uti quoque à multis appellatur, quia non ſolum oleum ejus frequenter in unguentis uſurpatur, ſed etiam tota fere oleoſa eſt. Ab Hermolao appellatur Nux odorata, Ruell. Moſchocaryon, Bandenſibus, apud quos naſcitur, quique optimas poſſident, Pala. Teſte Hermann. à Germ. Muſcaten Nuſs, vel, uti alii pronunciant, Muſcat Nuſs, Belg. Noote Muſcaten, quibuſdam nux Indica, item Caryon myrepſicon, veteres appellarunt Caryon, ſeu Carydion Indicon, Nux aromatica. Qui plura deſiderat nomina, evolvat ſaltem memoratos autores.

Utut vero nuces medicinales hodie plurimæ ſunt cognitæ, receptæ, & in uſu, quæ tamen maxime diſcrepant ab ea, qua de nos jam ſcribimus, ita quoque notæ ſunt iſtæ diverſæ ſpecies nucis noſtræ Aromaticæ, quarum à nonnullis duæ, tres, ab aliis vero plures, numerantur.

Unum genus figura dicunt eſſe olivari, alterum longius minuſque rotundum, aliud omnium maximum & minimum habent, & neſcio quot plura genera, tandem vero numerant Sylveſtres, harum vero omnium ſpecierum in ſequentibus mentionem faciam, ſimulque inſpiciam, quod admittendum, quod vero removendum ſit. Quia vero nux Moſchata illa pro optima habetur, quam ordinarie in uſum medicum & culinarem recipimus, & quæ vulgaris appellatur, propterea de iſta in ſpecie agere volumus.

Eſt

Eſt itaque nux Moſchata nucis, arboris Nuciferæ aromaticæ in Banda Inſula naſcentis, nucleus, olivæ magnitudine, extrinſecus rugoſus & cinereus fere, intus venis ſpadiceis ſine ordine interpolatus, oleoſus, fragilis, ſapore ſubadſtringente aromatico, odore grato, fragrante.

Genus eſt nux, illaque aromatica, in toto terrarum orbe celeberrima, notiſſima, quo recentior, eo ſucculentior & fragrantior, nux Moſchata Bandenſis hodie proveniens, ſaporem aromaticum habens ſine pari, nux iſta privative ſine illo cortice ſuperiori pulpoſo, pulvinaceo, ut alii volunt, qui ſaltem parum habet de his dotibus, ita & cortex iſte ligneus multo minus de his poſſidet, qui quoque inſipidus eſt.

Ipſa arbor non uno conceptu analogiæ ad alias comparata deſcribitur, tam altitudine, quam magnitudine, figura, aliiſque. Nonnulli æquiparant pyri magnitudinem, alii nucem juglandem ferentis, alii dicunt, illam eſſe mediocrem, ligno poroſo, inodoro, Perſicæ foliis, cum quibus vero non conveniunt, hoc ex Icone ad vivum expreſſa, & autopſia, optime patet, de quibus in ſequentibus plurima erunt notanda.

Verum enim vero commerciorum hodiernorum longe alia eſt ratio, ita ut jam felicores ſimus in iis inquirendis, quæ non data erat veteribus, partim in defectu horum, partim propter nimiam caritatem.

Nos quoque non latet, arborem iſtam à nonnullis præclaris & admodum eruditis viris referri ad pruniferas, inter quos quoque & iſte erudititiſſimus & in re herbaria expertiſſimus Rajus eſt, qui non ſine fundamento haſce ad pruniferas numerat, quia arboris hujus flores contigui ſint, nucum vero non, hinc, quia tali putamine ſunt tectæ nuces, ut pruna, & denique, quia lanuginoſæ.

Quia vero prunorum lanugo ſeu integumentum pulpoſum proprie ſic dicitur, & quaſi lanæ cujuſdam mollitiem ſignificat, propterea optime illis hocce nomen tribuitur. In nucibus vero noſtris aromaticis hoc non æque obtinet, quia ipſius pulpoſum integumentum multo craſſius denſiuſque eſt, deinde pruna non triplici integumento tali ſunt obducta, ſtatim poſt lanuginoſam & corticoſam ſubſtantiam deprehenditur nucleus, in noſtra vero poſt corticem denſum ſequitur alius notabilis, nempe macis, poſt hunc, ligneus, nuces vero omnes ejuſmodi tribus integumentis ſunt circumdatæ, licet iſtud involucrum, quod durum corticem in aliis nucibus obcingit, non reticulatim poſitum

ſit,

ſit, tamen apparent filamenta quædam, in nucibus præprimis recentibus, ubi tale quod invenitur in prunis? hinc & nomen, & triplex cum nuce involucrum commune habet, ut aliarum rationum non mentionem faciam, propterea mihi, eo melius illas ad nuciferas referendas eſſe, videtur, ſaltim quoque ad ideam melius concipiendam, in quo vero unicuique ſuam philoſophandi libertatem relinquere volumus.

CAPUT II.

De origine, differentiis, aliiſque Nucis Moſchatæ.

His præmiſſis, nunc de origine & differentiis ipſius Nucis Moſchatæ agere volumus. Trahit itaque hæcce arbor omnino originem ſuam ex genere arborum, &, pro placito quo ad characterem, nucleis ſcilicet aromaticis præditarum. Hæ vero, utut in Indiæ Orientalis non uno habentur loco, ita quoque non undique & in omnibus ejus locis invenitur.

Locus illarum natalis eſt ſola India Orientalis, verum non univerſa, ſed in hac præprimis eſt Banda Inſula fertiliſſima, in quot inſulas vero Banda dividatur, non conveniunt Auctores inter ſe, alii dicunt in tres, alii in ſex, alii in novem, an quoque has ad Moluccas numerandas eſſe, necne, illud Geographis relinquo: ſecundum omnium opinionem hoc in loco, nempe Banda, fertiliſſimæ ſunt arbores, ita ut bis & juxta nonnullos ter in anno, prout nempe tempeſtas illis arridet, colligi poſſint.

Hæcce vero arbor habet Corticem cinereum, Lignum medulloſum, medullam vero ex fuſco ruffeſcentem, magnitudine, ut nonnulli volunt, pyri, aut mali, juxta nonnullos, arboris nucem juglandem ferentis, quam accurate deſcribere non poſſumus.

Maximil. Tranſylvan. de Moluccis Inſulis ſcribit, Nucis myriſticæ arborem proceram amplamque eſſe, fructumque ferre admodum nuci juglandi ſimilem.

Notandum, Lignum Nucis Moſchatæ arboris admodum ſpongioſum eſſe, nullam vero habere peculiarem cavitatem, ut alii volunt, minutiſſima vero apparere vaſa hinc inde tubos quaſi ligneos circumdantia, quibus arbor incrementum capit, in iſtis vaſis Horizontaliter diſciſſis deprehenditur materia rubra & ſubflava, materiæ oleoſæ nucis non abſimilis, ita ut ab iſta materia vaſa appareant

rubricunda, uti hæc omnia accuratiſſime D. Leeuwenhoek. obſervavit.

Folia a nonnullis æquiparantur foliis arboris nucem juglandem ferentis, a nonnullis Perſico malo, brevioribus tamen & ſubrotundis foliis, teſte Cluſio. Alii pyri foliis ſimilia eſſe putant, quæ tamen, quia multo tenuiora latioraque ſunt, minime cum iſtis conveniunt. Illi proximius veniunt, qui putant, convenire aliquo modo cum laurinis, præ primis cum illius lauri ceraſi foliis. Nucis Moſchatæ folia vero non ſunt in ambitu ſerrata, ut illius lauri folia, ſed ſunt integra, hinc Mathiolus errat, cum folia icone ſerrata proponit, brevi pediculo nitentia, quibus e ramis dependent, læte viridia, ſplendentia, ſubrotunda, in poſtica parte cinerea, notata unico nervo cum pluſculis venis per longitudinem folii oblique decurrentibus. Præterea, vix conſpicuæ propter craſſitiem folii venulæ, in interſtitiis ramulorum ſeu nervorum lateralium ſunt ſparſæ. Hæc non ſolum, dum recentia ſunt, ſuavem & aromaticum ſpirant odorem, ſed etiam, licet per multos annos ſicca fuerint, tamen offerunt, ſi paululum tractantur & terantur, iſtum nucis Moſchatæ convenientem odorem.

Illa arbor, qualis jam eſt, nullam expoſcit ſecundum nonnullos culturam, progerminat n. ut ceteræ nuces ferentes arbores, nux nempe leviter terræ tantum concredita germen ſuum profert tenellum, in tantam tandem arborem excreſcens, de quibus in ſequentibus. Putarem vero, non omnino culturam eſſe abjiciendam, licet non tanta eſſe debeat, ut in noſtris tenellis arboribus, videmus enim, ſemper aliquid adhærere arboribus, quod abradendum venit, &, ſi hoc in fertiliſſima arbore omittatur, ſterilis facile fieri poteſt, quod hortulanis maxime notum eſt.

Hæ jam nuces Moſchatas ferentes arbores, vel ſylveſtres ſunt, vel non ſylveſtres: harum vero non ſylveſtrium, a multis plurimæ, ab aliis pauciores, numerantur ſpecies, plurimi numerant primo arborem, quæ vulgares fert nuces ad uſum medicum & culinarem aptas, deinde quæ nuces mares fert, quæ ſimillima nuciferæ vulgari eſt, per omnes vero partes major, majora habet folia, quam fœmina, ſunt craſſiori pediculo prædita, juglandis folio ſimilia, interdum pedis Romani longitudine, trium unciarum latitudine, neque harum nuces ex gemmis arborum naſcuntur, ut vulgares, teſte Neuhofio, qui ita ſcribit, *De Mannekens ſchieten niet uit de koppen der takken, gelyk der gemenen, maar aan de uiterſte enden der takken*, fructus iiſdem conſtat corticibus, quibus

bus vulgaris, in iiſdemque locis naſcitur, teſte Hermanno, qui ita pergit, negligitur vero ab incolis, neque excolitur, ut vulgaris, hinc fructus raro colliguntur & ad nos transferuntur, ex his omnibus clare cultura iſta apparet, qua de pauca in antecedentibus feci verba.

Wormius addit aliam ſpeciem, quam vocat regiam, magna vero hic oritur confuſio ex Autorum deſcriptionibus, nonnulli hanc appellant arborem regias ferentem, quæ omnium maximas fert, alii, quæ omnium minimas fert, alii confundunt regiam nucem cum fœmina, & ſic porro.

Cluſius aliam ſpeciem narrat, quæ fructum vix maturum fert, ſcribit enim, audio in montanis Inſulæ Bandæ illam arborem etiam naſci, ſed fructum vix maturitatem conſequi, eam ob cauſam illius nucem negligi, quum aſſervari nequeat, brevi teredinem ſentiat, & duntaxat legi, ut macis adimatur & cum iſta corrumpatur recta macis. Alii iterum volunt, tales arbores creſcere in Moluccis & Zeilon, ſed ſteriles.

Alii vero ſunt, qui ſaltem unam agnoſcant ſpeciem, & putant hanc omnis generis nuces ferre. Hinc curioſus quidam, ex India veniens, interrogatus, quot ſpecies arborum nucem Moſchatam ferentium daret, unam eſſe, reſponſo dedit.

Nuper quoque conveni alium curioſum, qui jam Lugduni vivit, & ſatis diu in India orientali demoratus eſt, qui ſimul affirmavit, unam ſaltim eſſe ſpeciem, quæ illas omnes proferat nuces. Nullum vero legi Autorem, licet nonnulli quoque in iſtis locis fuerint, qui hoc affirmat. His dubioſis relationibus abſolute fidere non ſatis tutum eſt. Reſpiciamus paululum ad relationem Domini Hermanni Profeſſ. meritiſſimi (qui quoque in India, & præprimis in Inſula Ceylon, ubi iſtæ arbores ſylveſtres creſcunt, fuit) quid in iſtis obſervaverit.

Ille ſcribit, Nucis Maſchatæ ſylveſtris tres ſpecies a me fuerunt obſervatæ, quarum auctores nullibi fecere mentionem. Arbores ſylveſtrium cum vulgari plane coincidunt creſcendi modo, ſed omnes ſaporis & odoris expertes ſunt.

Prima ſpecies oblongum fert fructum, Nuci Moſchatæ mari ſimillimum; altera oblongo-rotundos fert fructus, cujus macis, ſeu interior tunica, quæ interiori cortici incumbit, integra eſt, non ramoſa ſeu reticulata maci aromatico tenuior. Tertia ſpecies rotunda eſt, & nucibus vulgaribus longe minor, ceraſi magnitudinem vix excedens; hujus etiam macis integra eſt, ut in prioribus. Naſcuntur hæ ſylveſtres nuces in

Malabaria & Ceylonia inſula, ſed, quoniam omnis odoris & ſaporis ſunt expertes, in uſu medico non ſunt.

Si jam ſylveſtres tres poſſident ſpecies, cur non quoque cultæ, præprimis, cum iſtæ deſcriptæ ſpecies nucum ſylveſtrium accurate conveniunt cum illis, quæ ab cultioribus iſtis arboribus proferuntur, qualem enim habent prærogativam iſtæ ſylveſtres præ reliquis, nonne in his natura æque ludere poteſt, quam in illis? Concedere igitur volumus iſtas tres ſpecies, uſque dum certa quædam relatio, vel noſtram opinionem ſtabiliat, vel eam clariorem reddat.

Illud equidem verum eſt, quod illæ narratæ ſpecies non omnes revera reperiantur, ſed in hoc erraſſe puto multos, ſi nucem viderunt paulo majorem, vel minorem, ſtatim earum novam ſibi finxerunt ſpeciem, quod tamen potius luxurianti naturæ adſcribendum venit: hoc quoque videre eſt in noſtris nucibus juglandibus, ubi ſimul & majores & minores creſcunt in una arbore, licet extra dubium ſit, quod apud nos arbores nuces juglandes ferentes ſint, quæ magnas ferant nuces, aliæ multo minores. Sic quoque ſufficiant illæ ſpecies, ex quibus uſualis ſeu vulgaris, mas, & regia, juxta alios fœmina, proveniant, inter has ſatis magna differentia eſt conſpicua, quæ ſpecies quoque, uti antea dictum eſt, inter ſylveſtres reperiuntur.

Flores arboris ſunt ſimiles pyrorum, vel pomorum, ſunt conflati ex quinque albicantibus fimbriatis petalis, teſte Hermanno, adſtant ramorum articulis breviſſimis petiolis. Munting putat, ſimiles eſſe ceraſorum & pomorum floribus, qui vero non gratum admodum habent odorem. Piſo ſcribit, parum fragrant flores, & poſt paucos dies decidunt, his defluxis ſuccedunt

Fructus, ſeu nuces, pomi Armeniaci, ſeu Perſici, vel quoque nucis juglandis, magnitudine conſtantes, circa pediculum nonnihil turbinatæ, triplici tunica ſeu operimento cum nucleo rotundo medio incluſo. Tunica, ſeu integumentum illud exterius primum, eſt craſſum, villoſum, fungoſum, & quaſi pulvinatum, molle equidem, ſed ſatis denſum, ut in juglandibus & caſtàneis, coloris viridantis.

Garcias ſcribit, per maturitatem dehiſcere putamina ſuperiora calycum echinatorum, qui caſtaneas amplectuntur modo. In iſto calyce reperiuntur, ſed rarius, gemelli, verum reperi aliquando tres aut quatuor in uno calyce, de quibus quoque nonnullas inter alia exotica poſſideo, quæ vero rariſſime inveniantur.

Iſte calyx ſuperior ſulco quodam per medium currente præditus eſt, ſimili

ſimili modo, ut nuces juglandes, ille ſulcus dividit fructum, ſeu putamen ſuperius, in duas partes æquales, verum non ſine exceptione, prout enim in eo contineantur nuces, incurvati ſunt iſti ſulci. Harum nunc binæ, ternæ, quaternæ, pluresque conſpiciuntur, uno craſſo pediculo ſimul nexæ.

Quando jam matureſcit fructus, fiunt flavæ purpureæque maculæ conſpicuæ in iſto calyce, quæ pro ſigno maturitatis ab incolis habentur, de quibus infra.

Carnoſum hoc operimentum à Bandæ incolis fere negligitur, niſi aliquando viridi cum ſale & aceto eo veſcantur, quoniam grati & adſtringentis guſtus eſt, teſte Acoſta, aut addunt cibis, quos reddit gratiores guſtui, teſte Vagelio. Hanc ob cauſam fallitur Cæſalpinus, qui ſcribit, nihil obſtare, ſi diceret, extimum Nucis Moſchatæ corticem apud Dioſcoridem appellari Narcaphthum, quod ad ſuffimenta odorata aſſumitur. Verum hic multum obſtare puto, hoc enim omnes, qui in India fuere, demonſtrant; ad hæc cortex ille Nucis Moſchatæ exterior non poſſidet tantam vim aromaticam, hanc ob cauſam negligitur ab incolis, quam Cæſalpinus de ſuo Narcaphtho narrat.

Hocce denſum operimentum, ſi maculæ iſtæ purpureæ conſpicuæ ſatis factæ ſunt, & fructus maturus eſt, dehiſcit, ea in parte, in qua ſulcus illud dividit, plane ut in caſtaneis & nucibus juglandibus, & oſtendit alterum ſub eo latentem corticem, qui duriorem & ligneum iſtum reticulatim certis in locis ambit, & pertinacius circa pediculum hæret, alioquin liber, ubi levi appreſſione facile avellendus: hic admodum rubentem & elegantem in principio habet colorem, ſed, ſi ſaltem per paucas horas aëri expoſitus fuerit, ſtatim elegantiam amittit, & ſic ille rubicundus in flaveſcentem abit colorem.

Hicce cortex apellatur a Serapione Bisbeſe, ab Incolis Puna palla, teſte Garcia, a Belgis foeli; a Mercatoribus foli, a Latinis Macis, a Germanis Muſſcaten Bluthen, Muſſcaten Blumen, ſed male apellatur ita a Germanis, quia certe nihil minus eſt, quam flos, ſed potius membrana, ſeu medium nucis operimentum, præfertur, qui ſit coloris quaſi fuſci, deterior eſt niger. Avicenna inquit, Macis eſt ſimile quiddam foliis geminis duplicatis ſeu involutis ſiccis, vergens ad rubedinem, & citrinum colorem, ſic ut cortex, & lignum, & folia mordicent linguam, ſicut Cubebæ, videtur vero Avicenna ejus inter partes confundedere macim cum macere, neque cortex ſuperior, neque ligneus, ullam mordacitatem habent.

Hermolaus ſcribit, macis cortex eſt rubens, radicis magnæ, verum macis, ut hic videndum, non radicis, ſed nucis odoratæ, cortex eſt & involucrum.

Cordus ſcribit, eſſe exteriorem corticem, cum tamen medius ſit, videtur itaque, Cordum deceptum fuiſſe Avicennæ ſcriptis, qui maceris vires cum viribus macis ſæpiſſime confundit.

Cæſalpinus ſcribit, fructum ante maturitatem circumdari inſtar florentis roſæ, quæ poſtea perfectam nucem complectatur undique, quod vero falſiſſimum. Hic ex Matthioli Icone concluderem, Matthiolum eandem habuiſſe opinionem.

Ludovicus Romanus Nucis Moſchatæ Hiſtoriam ſequentibus tradit: Myriſticæ nucis caudex Perſico caudici ſimilis, ramos foliaque conſimilia producit, verum nonnihil anguſtiora, priuſquam nuces hæ percoquant, ſepit arborem maſtix florentis roſæ inſtar, &, ubi nux percoxerit, maſtix eam amplectitur: ex his dilucide apparet, Ludovico Romano non bene cognitum fuiſſe macis creſcendi modum, quem male vocat Maſtichen.

Verum omnino illos excuſatos habere debemus, quia quaſi per tranſennam viderunt ea, quæ jam intimius intueri & conſiderare poſſumus.

Macis hic reticulatim putamen ligneum ambit, qui ante plenam maturitatem ab incolis decerpitur, ſale & aceto maceratur, menſæque primæ inter condimenta apponitnr. Quando vero maturuit, vel ad ſolem, vel in defectu hujus ad ignem ſiccatur.

Datur quoque Macis albus, cujus neque Practici neque in re herbaria periti ullam fecerunt mentionem; plurimi putant eorum albedinem inde provenire, quod non ſatis proſpere creverint.

Dominus Leeuwenhoek illos armatis oculis conſpexit, obſervavitque animalculum album volatile in iſtis floribus, ſeu Maci, haud abſimile tineis, corpus pellucidum, & oblongum habens, modo majus, modo minus, in aliis plura, in aliis pauciora, nonnulla corporibus rubicundis, binis cordibus & quaſi pilis obſitis, in parte oris binæ dentium inſtar forfices erant locatæ, quarum ope folia macis conſumit.

Hi vermes, materiam oleoſam intra has membranas, tenuium nempe & oblongorum foliorum, contentam, exedunt, poſtea evadunt ex illis, illæſa membrana, in qua oleum erat incluſum. Hinc facile concludendum, undenam macis albus veniat, quia nempe ex illorum membranis materia oleoſa eſt educta, & conſumta, ita ut membranæ ſo-

læ relictæ ſint. Objicere quidem poſſunt illi, qui macim album viderunt, obſervaruntque in illorum extremitatibus colorem rubrum, ſemper apparere, ſi hoc verum foret, vermes iſtum colorem album cauſare, tunc certe totum macim, album faceret. Confirmantur quoque, ſi viderint, macim album hinc inde rubicundis particulis præditum. Sciendum vero eſt, prout vermiculi materiam oleoſam inter membranas contentam conſumpſerint, apparere vel macim hinc vel inde magis vel minus album, omnino itaque accipiendum eſt, Vermes macim album cauſare poſſe.

Dantur quoque nuces, ſub quarum calyce denſo nullus reperitur Macis, hoc vero inde fieri putant, quando, præpopere tumeſcente nuce, reticula diſrumpitur & perit, antequam firmari juſta craſſitie ac pinguitudine potuit, teſte Piſone, hoc quoque teſtatur Neuhofius.

Hinc Macis corrumpitur ſæpe ab ipſis Indis; cum ab iſtis ſic dictis, *rumpis*, maribus, & aliis, decerpant macim, illumque miſceant optimo, inde facile fit, ſi iſte rumporum macis, qui inde nomen trahunt, quod à vermibus ſint eroſi, optimo maci miſceatur, ut inde vermes etiam ad optimum macim abire, ibique materiam oleoſam aromaticam conſumere, poſſint.

Macis, qui Nucem Moſchatam marem amplectitur, licet adſpectu jucundiſſimus ſit, tamen multo debilior eſt ejus vis aromatica, inde ab incolis nullo habentur pretio, & numerantur ſaltim inter arbores ſylveſtres, teſte Neuhofio.

Huic involucro ſubjacet aliud durum teſtaceum, corticoſum, ex ſpadiceo ruffeſcentis coloris, lignoſum quaſi, nullo nec ſapore, nec odore, multis ſulcis hinc inde apparentibus, hocce immediate nucleum rotundum, ſolidum, albicantibus & ſpadiceis lineis, ſeu figuris, reticulatim interpolatum, includit.

In hocce cortice duro duo ſunt diſtincta foramina, quæ ſibi mutuo adjacent, unum ſine dubio ad corticem, alterum vero, uti videtur, ad alendam nucem, hoc affirmant iſta vaſa, quæ ibi apparent, quæque nuci alendæ inſerviunt, hæc poſita ſunt in ſuperiori parte hujus corticis inſtar ligularum mere vaſculoſarum, vaſa iſta tendunt omnia ad partem iſtam auctam, ibique corticem durum penetrant, & tali modo alitur nux, hoc apparet quoque inde, quia nux naturaliter nulla alia parte cortici eſt adjuncta, quam in hac, uti hoc Leewenhoek. Obſervavit; ille trajecit acicula corticem iſtum ligneum durum, ea in parte, quam ligulæ penetrant, hinc aperto cortice, in ipſius interio-

ri partē,ubi acicula erat trajecta, quandam protuberantiam obſervavit, in nuce vero, ea in parte, qua connexa erar cum iſta protuberantia, aperturam quandam, & ſupra hanc aperturam locum, ubi ligula iſta nuci fuit affixa, hæc vero ligula facile abrumpitur, præ nucis & ligulæ ariditate, cortex ligneus non adeo contrahitur, multis de cauſis, quia non adeo ſucculentus, poroſus, eſt, inde fit, ſi nux adhuc contineatur in iſto involucro lignoſo & agitatur, ille ſonus.

Cluſius putat, quando nux ſatis eſt ſiccata, tunc corticem illum durum dehiſcere, quod vero ita ſe non habet, tantum enim abeſt,ut ſponte ſecedat, ut potius vi aperiri debeat, quod ab omnibus inde venientibus ſatis ſuperque audivi, ligneo iſto integumento aperto apparet ſtatim nucleus, qui aliquando cortici adhæret,aliquando non, majore minor eſt, qui proprie a Germ. Muſcaten Nus appellatur Belgis Nooten Muskaaten. Hæc nuces differunt multis modis. Illa enim,quæ a nonnullis fæmina, ab aliis vulgaris, ab aliis nobilis appellatur, eſt quæ in officinis & culinis adhibetur, habet figuram olivarem, coloris eſt fere cinerei, rugoſa extus, intus multæ ſpadiceæ venæ & ex flavo albicantes lineæ undatim vel ſine ullo ordine hinc inde diſcurrunt, non difficulter in fruſta diſſilit, differt quoque ab ipſis vulgaribus, una enim alteram bonitate ſuperat.

In Inſula Banda præfertur, quæ vernali tempore colligitur, quæque ponderoſa eſt, recens, pinguis, extus cinerea, intus ex fuſco ſubrubra, non verminoſa, ſed denſa, bene compacta, acuque puncta oleum emittens, odorem & ſaporem aromaticum, acrem, jucundum, habens. Plerique habent pro nota bonitatis lineas iſtas albas, quaſi aliquid cauſarent ad bonitatem: crediderim potius, quo majores iſtas lineas, eo deteriores nuces, magnitudo enim illarum albarum linearum diminuit magnitudinem venarum oleum vehentium, &, ſi examinaremus, cur mares ab incolis minimo habeantur pretio, certe non inter minimas illam reperiremus cauſam, quod ſicciores ſint, & hoc fit, quia in iſtis venulæ oleum vehentes admodum ſint parvæ, materia vero iſta alba abit in pabulum vermium, hinc vermes ſemprr iſtam exedunt integris venis, ut in ſequentibus patebit, ſed potius optimarum nota eſt, in quibus inſunt literæ multæ Arabicæ ſecundum Hofmannum, quod tamen accuratius de mare dicit, leves & ſiccæ ſunt omnium peſſimæ.

Sequitur jam Mas, hæ nuces longe majores ſunt & longiores, non ex gemmis (ut tradunt) ſed extremitatibus ramorum naſcuntur, hæ

ab

ab Incolis Pala-Java, teſte Neuhof. a Bandenſibus Pala-Metſiri, a Belgis *Mannetjes Nooten* appellantur.

Piſo ſcribit de Pala-Metſiri, ſeu nuce Moſchata mare, quod nempe nomen a plebeculis acceptum habeant, quæ ſibi perſuadent ſuperſtitione aliqua, nucem in cibis viro datam potenter eos ciere in venerem & facere ſolito ſtrenuiores. Nieuhof. pariter in his conſentit cum Piſone, ſcribit enim: *Wat den naam van Mannetjes noot aangaat, dien hebben ze van 't gemeene volk, die voor vaſt gelooven, dat de langwerpige nooten der Mannen, als ze die in de ſpijs gebruiken, het zaad verwekken en vermeerderen.* Harum vero forma eſt oblonga, ſæpe fere quadrata, aliquando rimam habent magnam & ſatis profundam, coloris ſunt obſcurioris, ſaporem habent longe debiliorem, hæ, quantum fœminis majores, tantum etiam debiliores, pauperioresque oleo ſunt, & hanc ob cauſam in affectibus ventriculi & capitis commodiores habentur à nonnullis. Bauhinus ſcribit, eam eſſe guſtu adſtringente, odore fere nullo, carioſam magis, minus oleoſam, affectibus ventriculi & capitis commodiorem.

Verum Joh. Bauhinus putat, quod illa varietas maxime oriri poſſit, præter magnitudinem & figuram, quam habent, ex vetuſtate aliqua, nam, quia rariores, ſolent diutius aſſervari. Deinde putat, ſi odore nullo ſint, & carioſæ magis, quomodo ad prædictos affectus poſſint eſſe commodiores, ſtatim vero ſe refutat verbis Rondeletii, cum ita pergit: Verum Rondeletius olim pro roborando ventriculo prætulit eas nuces, in quibus minus ſit oleoſitatis, ſicciores & magis exſuccas, alias, quæ multo oleo refertæ ſunt, facile ructus movent, & hoc verum eſt, poſſident quoque inſignem vim narcoticam priores.

Dodonæus ſcribit; illæ nuces majores ab Incolis Inſulæ magis æſtimantur, quam à noſtratibus, putat ergo, illas nuces majores ſignificare noſtras nuces mares, Neuhofius vero præter mares aliam narrat ſpeciem, nempe majorem vulgaribus, ſed hæcce provenit ex vulgaribus, reperiuntur ſæpe tales inter illas, quæ ad nos tranſportantur.

Hæcce nux, quæ ſub nomine maris venit, licet in India negligatur, tamen in noſtris regionibus in majori habetur pretio, & fere triplo majori, quod certe mirandum. Hoc nonnulli inde fieri putant, quia exportari non debent. Inde Vogelius ſcribit: Es iſt Durch order der Edlen Oſt-Indianiſchen Compagnie verbothen, das niemand ſich unterſtehen mag einige dergleichen Mânnlein Muſcaten mit in Patriam zu fûhren, weilen wie man ſaget viele ſchelmerey damit getrieben wird.

In noſtris regionibus vulgus has prioribus præfert, qua vero ratione, comprehendere nequeo, forſan ob nominis elegantiam, quia mares vocantur, & inde quia genus maſculinum nobilius fœminino, aut quia mas imperat fœminæ.

Sunt, qui putant, Nucem Moſchatam marem ſympathiam cum homine præprimis maſculo alere, quæ, geſtata ab illo, non ſolum vigorem retineat, verum ſucculentior reddatur. Paulinus in ſexu ſequiori contrarium & quaſi antipathiam obſervavit, ſcribit enim, hanc nucem, à Cachectica Scorbutica quadam virgine geſtatam, per aliquot menſes, omnem calorem ponduſque ſuum amiſiſſe, totamque factam fuiſſe poroſam. Hinc Vogelius, die Mânnlein Muſcaten haben keinen geſchmak, quod vero falſum, habent ſaporem, ſed debiliorem, und dûrffen bey den andern nicht liegen, weilen die ſelben da von verderben. An hoc verum ſit, illi dicant, qui illud experti ſunt.

Jam ad Regias, hæ omnium ſunt minimæ, in una parte rotundæ, in altera planæ, de his & præcedentibus ita ſcribit Vogelius: Eſſind dreyer ley arthen Muſcaten, als die erſte, die zu der ſpeiſen gebraucht wird, die andere arth iſt etwas lânger, und werden Mannlein Muſcaten genennet, wachſen auf abſonderlichen baumen. Die dritte arth iſt auf der einen ſeite plat, auf der andern rund, wie eine halbe Muſchate, die ſelbe nennet man weiblein. Cum eo ſentit Hofmann. in Clav. ad Schroed. ſaltim in his differt, quia illas, quas Vogelius fœminas, Regias appellat. Scribit enim, tertium genus Regium dictum, minutum rarumque, ſucculentia tamen & odoris fragrantia majores ſuperat, ovalis eſt figuræ, & reliquis ſimilis, niſi quod magnitudine vix grandius piſo.

Et verum eſt, dari ejuſmodi nuces, quas ipſe cum reliquis ſpeciebus poſſideo, illud æque verum eſt, iſtas non ſemper talem habere formam, ſed modo in uno latere planas, modo quoque undique rotundas eſſe.

Sunt, qui *Rumpos* ad ſingularem revocant claſſem, an illud vero jure fieri poſſit, hoc aliis judicandum relinquo, & ipſi, qui illas ad ſpecialem claſſem numerant, ſe confundunt, dicunt enim, iſtæ Nuces Moſchatæ, ſi ante maturitatem decerpantur, fiunt carioſæ, fiunt *Rumpi*.

Sylveſtres ita dictæ habent ſimillimas venulas, ſed craſſiores, ſive latiores, magis rubentes, quaſi excavatas, ac ſi vermibus eſſent eroſæ, cujus macis, ſeu interior tunica, quæ nempe interiori cortici incumbat, integra eſt, non ramoſa, ſeu reticulata, maci aromaticæ tenuior,

nuior, ex flavo rubeſcens, teſtaceus ille, eſt multum tenuior, fragilior illo, qui vulgares tegit, nullum habent ſaporem, nec odorem, propterea quoque non in uſum trahuntur, neque eſt inde quod multa de illis dicam.

Omnes hæ nuces vermibus facillime corrumpuntur, ſive ſint maturæ, ſive immaturæ, ſive mares, ſive fœminæ, cum illa tamen differentia:

Nuces, quæ maturæ ſunt, ſi verminoſæ fiant, tota quidem illa ſubſtantia albicans interna exeditur iſtis vermiculis, venulæ vero, in quibus iſtud oleum continetur, manent illæſæ, ita ut illæ venulæ illæſæ quaſi labyrinthum repræſentent, jucundiſſimo ſane ſpectaculo, certo indicio, oleum hoc in venis contentum repugnare vermium Naturæ.

Illæ vero nuces immaturæ arboribus decerptæ, & *Rumpi* vocatæ, totæ in cibum cedunt vermibus, ſine dubio, quia materia oleoſa non tam potens, ſed potius immatura, inodora, impotens fuit illis reſiſtere. Magnitudo & multitudo illarum differt, in his enim plures minoresque, in aliis pauciores & majores inveniuntur.

Dictus Leewenhoek inſpexit nuces paulo minus perroſas, hinc reperit in hac unum, in illis binos, & in aliis tres, vermiculos, inter quos minimum deprehendit vix granum arenæ æquantem: ulteriorem ſi exſpectamus deſcriptionem, apud dictum Autorem videre eſt.

Mirum quoque eſt, quod nulli acari ſint reperti in nuce iſta, cum tamen rariſſime res inveniantur, in quibus non eſſe ſolent: dictus D. Leewenhoek non ſolum nullos deprehendit in illa, verum obſervavit quoque, illos nucem myriſticam fugere, de quibus in ſequentibus.

Notandum quoque, numquam ejuſmodi vermes inveniri in maci, qui ſunt in nuce Moſchata, &, qui in nuce ſunt, aliam habere texturam & naturam, ab illis, qui maci delectantur.

Perforant vero vermes nucem in illa parte, quæ cæteris mollior eſt, & ubi petiolus adhæret, quaſi bene ſcientes locum, ubi minimas vires intendere debent, alias illis opus eſſet viribus ad perforandum tam durum ligneumque corticem. Plerumque fit, ut in iſtis exeſis nucibus nullus reperiatur vermis, quod multi mirati ſunt, ſed aliquando non ſufficit materia, qua vermiculi veſcantur, ad illum plus ultra alendum, propterea cogitur ex tali nuce migrare alibique nutrimentum ſibi quærere.

Arbor nucem Moſchatam ferens amat calorem, fundumque cali-

dum, inde Excellentiſſimus ille Botanicus Munting terram ſequenti modo præparare juſſit, nempe ex arenæ partibus duabus, putridorum foliorum, putridarumque medullarum arborum partibus tribus, ſtercoris canini, equini, parte una: in tali fundo conſervavit ille ejuſmodi arbores, trium digitorum craſſitiem habentes, & quatuor pedum longitudinem, e cætero, aqua, qua humectari debent, non frigida, ſed calidiuſcula, eaque moderate affundenda, locus ſit temperate calidus, apertus, lucidus, ventis liber.

CAPUT III.

De creſcendi & colligendi modo.

Arbores hæ toto fere anno virent, florent, & fructum præbent. Munting ſcribit, has arbores ſemper quidem virere, ſed multa folia in hyeme decidua fieri, florere vero tribus temporibus, ita ut ſemper in iſtis conſpiciantur nuces maturæ, immaturæ, & advenientes. Alii alia habent tempora, de his vero temporibus nihil certi concludendum eſt, maturitas enim fructuum, & tempus florendi, ſe accommodat tempeſtati, tamen tempus vernale eſt præferendum. Quibus vero temporibus iſtæ nuces maturæ fiant, maxime variant Auctores. Alii eligunt Aprilem, Auguſtum, Septembrem, ut Neuhof. alii adjungunt Majum, ut Schurzius, alii Aprilem, Auguſtum & Decembrem, ut Beverovicius. Hermannus vero obſervavit, communiter legi bis in anno, menſibus ſcilicet Auguſto & Martio. Hæc Hermanni ſententia confirmatur Auctoritate Piſonis, cum ſcribit, vindemia prima fit in Auguſto & Septembri, altera Martio, prout faverit tempeſtas cœli. Ad hanc tamen maturitatem obſervandam, maxima diligentia opus eſt, color enim roſeus macis ad carpendum peritos intempeſtive invitat, & decipit illos, quod immaturos decerpant, hinc vermibus facillime corrumpuntur.

Certiſſimum vero maturitatis ſignum eſſe putant, quando calyx ſuperior mitior maculoſiorque redditus macim ſuo hiatu in conſpectum det, hicce macis tunc luteſcit, qui antea admodum rubicundus erat, & ſua ſponte à cortice, cui incumbit, ſecedere incipit, tunc eximenda eſt cum maci nux jam perfecta, matura.

Eo tempore appropinquant nonnulla animalia volitantia, modo majora, modo minora, eaſque devorant, quas iterum integras per alvum reddunt, hæ redditæ citius germinant quidem, arbores vero inde-

de exſurgentes corruptioni facillime ſunt obnoxiæ, fructumque ferunt multo viliorem, quibus incolæ ſolummodo macim decerpunt ad adulterandam meliorem. Et, licet multæ variæ aves hunc fructum depaſcantur, tamen hoc facit præprimis certum genus columbarum, quæ plerumque albæ ſunt, teſte Piſone, hæ omnes nomen inde acceperunt Nucivorarum Germ. Muſcaten Freſſes, Nuſs Freſſes. Belg. *Neut-eeter.*

Daniel Partheiſch narrat aliud genus avium in der neuen Jâerhigen Reiſe beſchreibunge, his verbis, In der Inſel Banda werden etliche Vôgel gefunden, ein wenig grôſſer als eine taube, und ſchwartz grau von federn, wen ſolche Vôgel die euſerſten ſchalen von dieſer frucht gevreſſen haben, ſo laſſen ſie die Muſcaten heraus fallen, und, wo ſie hin fâlt, und unter die Erde kombt, ſo ſoll da von ein baum wachſen.

Hæc quoque habet Vogelius in Itin. Indic. Oriental. qui ita pergit, Wan dieſer ihr fleiſch gegeſſen wird, hats gântzlich den geſchmak, als wen man Muſcaten eſſe. Verum hocce fabuloſum addit. Iſt nun der Vôgel, welcher die Muſcaten hat fallen laſſen, ein Mânnlein, ſo wâchſet ein Mânlein Muſcaten baum. So er aber ein Weiblein, ſo wechſet ein Weiblein Muſcaten baum; wan er aber ein Vogel iſt, ſo ſie noch nie mit einen Mânnlein oder Weiblein gepaaret, und alſo noch Jungfer iſt, ſo wechſet einer von den beſten Muſcaten baumen. Videtur vero hæc excogitata fabula ad illas tres ſpecies ſibi melius imprimendas.

Neuhofius vero ſcribit, arbores, per aves ſic propagatas, non tantæ vivacitatis eſſe, macim enim, uti & nuces, bonitate reliquis cedere.

Ejuſmodi ramulum ex nuce productum, cui adhuc nux, è qua radix jam progerminavit, & truncus arboris exſurgere cœpit, cum enatis foliis poſſideo, quem ad vivum delineare curavi, longitudinem habet pedis cum una uncia, craſſitiem habens fere pennæ anſerinæ, cortex eſt coloris cinerei, pars ejus ſuperior eſt longe tenuior inferiori, &, ſi à ſuperiori cortice paululum abraditur, color apparet ex fuſco ruffeſcens, folia huic ramulo non ſerrata ſed integra inæquali ſerie adhærent, in una parte ſunt obſcure viridia, fere ad fuſcum tendentia, ut pleraque folia arida & ſicca, in altera parte cinerea per medium recurrente nervo, excurrunt alii tenuiores minoreſque nervi ad folii latera, eodem plane modo, uti ſupra deſcripta ſunt.

Hæ nuces jam, ſi collectæ ſint, à putaminibus ſeu nucamentis ex-

terioribus liberantur, nux, quæ maci ſuo tegitur, paululum exſiccatur ad ſolem, vel ignem, tunc macis à cortice ſeparatur, nucleus ipſe, qui nux Moſchata appellatur, ex cortice ſuo teſtaceo duro eximitur, ille in aqua calcis abluitur, ne à vermibus facile corrumpatur. Hic vero notandum, ſi incolæ iſtius Inſulæ vaſa, in quibus nuces componuntur, ſulphuris odore bene inficerent, non invenirent tantam nucum perforatarum copiam.

Putat quoque Leewenhoek, ſi ligna in tabulis & granariis pingerentur colore rubro, multa poſſe arceri animalcula aromatibus noxia, quia in iſta materia, ex qua pigmenrum iſtud rubrum conficitur, licet minutiſſime ope molæ contrita ſit, tamen in ea ſint adeo duræ particulæ, ut nullus vermis, nec is quidem, qui ſemper in lignis vivit, præſertim exiguus, eas perforare queat.

Macis vero in ſarcinas componitur, prius conſperſus muria quadam, vel ex ſale & aqua, vel ſola aqua marina, ut à corruptione liber ſit, hoc teſtatur Wurfbainius, Wan nun die Früchte ab genommen werden, wird die Blûthe an der Sonnen, die Nûſſe aber, zumalen bey ermangelunge der ſelben, ubern feuer getroknet; als dan die Blûthe mit gewiſſer maas Saltz, oder Meerwaſſer, ſelbige vor die feûlinge zubewaren, beſprenget, und ein gebunden.

Sarcinæ vero iſtæ conſtant, primo ex foliis arboris Indicæ *Coccosboom*, iu quibus macis involvitur, deinde teguntur arundine Indica *Rotting*, ſic locantur in navi & cum nucibus exportantur.

Locus vero, in quo locantur, eſt plerumque prope iſtum, in quo panis continetur, hinc non mirum eſt, quomodo vermes ad iſtum macim perveniant. Hinc aliquando Dn. Leewenhoek obſervavit macim undiquaque obſitum vermibus, qui tamen ſaltim in ſuperiori parte poſiti erant, ibique mortui, hi vermes omnino per errorem in hos flores ſeu macim inciderunt.

De hoc maci vero notandum, ne quis ſe confundat cum maci & macere, quos multi pro una eademque re habent, inter alios vero, an hicce macis veteribus cognitus fuit, magna eſt contentio.

Cluſius putat, incognitum fuiſſe macim veteribus, quod ex Averroi teſtari conatur in 5. Collig. cap. 42. qui hoc medicamentum inter eorum numerum recenſet, quæ Græcis incognita fuerunt. Tantum vero abeſt, ut Averrois hoc teſtetur, ut potius eorum auctoritate nitatur. Sic n. ſcribit Averrois, *Besbeſe* i. e. macis dicitur, quod ſit cortex cujuſdam fructus, qui apportatur ex India, compoſitus eſt ex diverſis

verſis ſubſtantiis, magis dominans eſt ſubſtantia terreſtris, & minus eſt ſubſtantia ſubtilis, calida, & eſt multæ ſtypticitatis cum aromaticitate, ſua prima virtus eſt, ſicca in primo gradu, ſed caliditas & frigiditas non ſunt manifeſtæ in eo. Sua ſecunda virtus eſt, confortare, & retinere, & valent contra paſſionem cordis, & contra fluxum ventris, & bene teſtificabit per Galenum, & quæ valet propter ſuam ſtipticitatem contra ulcerationem inteſtinorum, puto igitur, Cluſium forſan alia habuiſſe exemplaria, in hocce n., quod ego legi, non conſentire Averrois cum Cluſio videtur.

Amatus e contra affirmat, veteribus Græcis cognitum fuiſſe macim, inde macim & macerem unum idemque eſſe, ſcribit enim: Non approbo illorum Judicium, qui macerem a maci Officinarum diverſum eſſe ſtatuunt, cum revera antiquornm macer macis noſter ſit. Et Lonicerus ſcribit, macerem & macim corticem ambire nucem Moſchatam, quaſi eſſet flos ejus. Monachi iſti, qui in Meſuen. commentati ſunt, quorum Matthiolus mentionem facit, pro certo affirmant, nullam inter macim & macerem eſſe differentiam. Cum his quoque plures alii faciunt. Quod vero Græcorum macer minime ſit noſter macis, apparet inter alia quoque ex Galeno, quando ſcribit l. 7. p. 55. de S. Med. Macer cortex, qui ex India convehitur, guſtu multum acerbo, cum levicula quadam acrimonia odorata, jucundum ſane redolens, ut pleraque aromata, ſeu odorata, quæ ex India convehuntur. Videtur itaque ex mixta conſtare eſſentia, pleraque terrena, frigida &c. it. pag. 33. Macer eſt arboris cortex ex Arabia delatus, hinc omnes, qui de materia medica ſcripſerunt, alvum conſtipare affirmant.

Quod quoque ex Dioſçorid. l. 1. cap. 110. apparet, cujus verba hæc ſunt. Macer cortex eſt e Barbaria advehi ſolitus, ſubflavus, craſſus, & guſtu per quam adſtringens &c.

Ex his omnibus nullam video convenientiam cum noſtro maci, tantum e contra abeſt, ut conveniat, quin potius totus contrarius ſit. Macer enim cortex admodum craſſus eſt, macis econtra & reſpective tenuis, macer eſt temperatus, macis vero calidus. Hinc miror illos, qui nullam differentiam concedere volunt, & inde confundunt unum cum altero, ſatis enim magnam nobis ante oculos ponit differentiam ipſa arbor, quam Acoſta ita deſcribit. Maceris arbor eſt vaſta, & multis ramis prædita, ulmo multo major, cujus folia in longitudinem uncias ſex vel ſeptem longa ſunt, duas lata, exteriori parte dilutius virentia, interiore ſatura, ea non alium fructum, nec

alium

alium florem, habere creditur, præter ſemen quoddam denarii magnitudine, colore flavo, ſapore amygdalæ, vel nuclei Perſicorum malorum, tenui & candida membrana tectum, quod veſica quadam, è tenuiſſimis duabus ſimul junctis & tranſparentibus membranis conſtante, includitur, ea autem veſica in medio folio naſcitur, colore medio interdum inter rubrum & fulvum, inæquali & multis fibris a pediculo ad extremitatem recta linea ductis, ſuccoque lacteo prædita eſt hæc arbor, dum recens eſt, flaveſcente, dum ſicca eſt, admodum adſtringente.

Ruillus in Hiſt. Plant. eandem deſcribit, attingit quoque locum ejus natalem, quando ſcribit, Naſcitur in quibuſdam Inſulis Orientalibus, præſertim vero in Provincia Malabara, in Inſula S. Cruc. & illa appellatur ab Incolis Arbor S. Thomæ, item Arbor dyſenterica, a Medicis Brachman. Macre appellatur, & Avicenna deſcribit illam lib. 2. cap. 87. ſub titulo Taliſafar. Taliſafar, inquit, eſt cortex Ind. in quibus ſtypticitas, & auſteritas, & odoris boni parum ineſt, ſubſtantia terrea plurima, & ſubtilitas parva, quia vero inpræſentiarum de illa non agam, pluribus illam non attingam. Qui vero plura deſiderat, evolvat dictum D. Ruillum. Proſper Alpin. de Plant. Ægypt. & Joh. Bauh. ibi quamplurima inveniet.

Si jam prædicta iſta veterum de macere contemplamur, invenimus, omnia quam accuratiſſime quadrare in hac arbore. Propterea nullus dubito, quin veterum macer alius ſit cortex, quam noſter macis, quod quoque ex antecedentibus dilucide apparet.

Verum hoc non ſufficit, plurimi enim volunt, noſtram Nucem Veteribus incognitam fuiſſe, an vero hoc omni jure affirmare poſſint, hoc altioris eſt indaginis. Illud enim, quibus iſti probare volunt, ſaltim eſt, quia de Nuce ne verbum quidem ſcripſerunt, hoc vero non ſufficit, inde quoque non licet concludere, quia non ſcripſerunt de Nuce, ergo illam ignorarunt, præſumendum igitur ſaltim eſt, eam illis fuiſſe incognitam, non vero abſolute concludendum, quia multarum aliarum rerum mentionem fecere, non vero attigere ullo verbo Nucem, cum tamen hocce nobile aroma vix aliud habet, quod ei palmam præripiat.

CAPUT

CAPUT IV.

De Temperamento, uſu, abuſu, & præparatis Nucis Moſchatæ.

Ad uſum medicum eliguntur nuces ponderoſæ, denſæ, ſolidæ, odore & ſapore penetranti, quæque acu confixæ ſuccnm oleoſum emittunt, quæ leves & carioſæ ſunt, removeantur.

Macis vero eligitur ille, qui ſubflavus, integer, eſt, & qui ex impreſſa plaga liquorem fundit, odore penetranti & ſuavi, amaricante, ſubſtantia pingui & oleoſa, eaſdem habet fere virtutes cum Nuce, quia vero particulas habet tenuiores, propterea ipſius operandi modus efficacior & penetrans magis judicatur.

Calefacit, rarefacit, ſanguinis circulum auget, reſolvit inflationes, juvat conceptionem, prodeſt in affectibus frigidis, ſiccat, aperit, incidit viſcoſos lentoſque humores, diureſin promovet, adſtringit, roborat.

Hinc medici Brachmenſes multum illa utuntur in omnibus frigidis cerebri affectibus, paralyſi, & aliis nervorum atque uteri affectibus, & ad hos affectus tam macem, quam nucem, exhibere ſolent. Hinc vulgus habet ſemper oleum, ex fructu recenti expreſſum, ad eoſdem morbos paratum, teſt. Cluſ. & Piſone.

Avicenna ſcribit, calida & ſicca eſt in fine ſecundi uſque ad tertium, ſtyptica eſt, odorem bonum facit, viſum acuit, corroborat hepar, ſplenem, ventriculum, confert difficultati urinæ, &, cum in oleis ponitur, confert doloribus, & ſimiliter in peſſariis, & prohibet vomitum.

Serapio vult, eſſe naturæ caryophyllaceæ, calidam & ſiccam in tertio gradu.

Aëtius, ventrem & ſtomachum & jecur firmare tradit, coctionem juvare, ſingultum tollere, toſtam, aut ad ignem ſiccatam, ventris fluxum ſanare, maxime ſi in vino rubro ſumatur, matrici utilem eſſe, renibus & veſicæ, ad difficultatem urinæ convenire, quæ à frigida cauſa provenit, aliiſque multis morbis tam virorum quam mulierum.

Et, ſi ullum eſt medicamentum, quod vermium naturæ repugnat, certe uux Moſchata eſt. Si enim experimentum faciamus, & acaros

ros cum Nucis Moſchatæ fruſtulo includamus in vaſe quodam aperto, per paucum temporis ſpatium moriuntur, antequam vero in vivis eſſe deſinant, jucundo ſpectaculo animadvertere poſſumus, quomodo retrogredientes indicant, hanc nucem ſibi non placere, ubi vero nux cortice ſuo tegitur, ibi non talem vehementem ſpirat odorem, quia acari tranſeant partem nucis cortice tectam ſine noxa, hinc apparet, Nucis Moſchatæ exhalationes nocere acaris admodum, quia poſt 48. horas omnes ſunt mortui, quod vero eorum mors ope nucis acceleretur, inde provenit, quia iſta exhalatio tanta vi eorum tracheas afficit, ut inde illorum reſpiratio prohibeatur, hæc omnia D. Leewenhoek accurate obſervavit. Ille depoſuit nucis partes eo in loco, quo multi continebantur acari, qui omnes vitam in fuga quæſiverunt. Videtur quoque oleum Nucis Moſchatæ magis repugnare illorum naturæ, quam macis oleum, quia in maci ſunt vermes reperti, numquam vero tales, qui maturarum nucum venulas arroſerunt.

Paludanus notat, quod macis optimo ſucceſſu infirmitates ſtomachi ſanet, digeſtionem promoveat, omneſque pravos humores conſumat, id quod quoque Lacuna, vult, mire roborare ventriculum, urinam provocare, pellere calculum, & qualeſcunque flatus reſolvere. Cordus annotat, Venetas mulierculas Nucem Moſchatam maſculam contra difficiles partus aſſumere, hoc vero ſuperſtitionem quandam redolere videtur.

Ol. nuc. & mac. in Peſte admodum proficuum eſſe, obſervavit Excell. D. D. Kruger, Patronus noſter honorat: & tunc temporis cum peſtis in tractu Halberſtadienſi graſſaretur, Medicus Peſtilentialis, jam vero Brunſvigæ Med. Pract. feliciſſimus, inde ſequens Balſamum Anti-Loimicum magno cum ſucceſſu ordinavit. ℞ ol. nuc. expr. deſtill. mac. Citr. aa. ℈ij. ambr. & moſch. l. a. ſolut. aa. gr. viij.

Item in vertigine & Apoplexia non minori cum fructu ordinavit ſeq. balſamum Cephalicum, ℞. ol. n. M. ℥iij. camph. ſuccin. aa. ℈iv. ol. deſtill. lavendul. ℥ß. origan. Cret. rut. aa. ℈iv. maj. ſalv. aa. ʒß.

In doloribus ventris aliiſque morbis à flatibus præprimis exortis certe medicamentum eſt ſine pari. Hoc teſtatur quoque Joh. Bauhinus proprio ſuo exemplo, cum ille in Apenninis montibus à nimio frigido hauſtu ſubito incidit in inſignes ventris dolores, flatibus ſcrotum vexantibus, accedente tumore. Cum exiſtimaret, ſe in monte præ doloribus periturum, exhibet ei nuces Moſchatas, quas ſecum habebat, ipſius in itinere comes. Devoratis quatuor nucibus, ſubito eo remedio li-

beratus

beratus fuit à doloribus, iterque perfecit, ſoſpes & incolumis.

Quibus in ſenectute ventriculus præter modum eſt debilis, interdum aſſumunt mane Nucem Moſchatam, aut aliquot guttulas ol. macis, vel bibunt unum vel alterum cochleare ſpiritus macis, ſuaſore Mœbio. In Catharris, frigidis præprimis, non minores meretur laudes. Hinc nonnulli fumum Nucis Moſchatæ accenſæ linteis excipiunt, & caput illis fricant. Si oleum Nucis Moſchatæ expreſſum umbilico applicetur in Colica, ſtatim dolor iſte Colicus ceſſabit, teſte Schenkio. Hinc Elæoſaccharum Macis eſt in iſtis affectibus valde famoſum. Et ſi metus abortus adeſt, certe præſtantiſſimum eſt remedium, ſi alia... ſpes reliqua ſit, nempe comminuatur lima Nux Moſchata cum pane mellito Norimberg. & vino generoſo humectantur, eaque omnia umbilicali regioni applicantur.

Macis ad cordis palpitationem, omneſque morbos frigidos, aptior eſt, quam ipſe nux. Oleum ex eo expreſſum regioni ventriculi inductum ei robur addit, nauſeam & fluctuationes tollit, appetentiam excitat, coctionem adjuvat teſte Dodon.

A multis quoque creditur nux Moſchata caput confortare præ aliis medicamentis, quia characterem ſeu ſignaturam capitis habet. Verum, an iſtis ſignaturis ſemper fides ſit adſcribenda, illis judicandum relinquo, qui longa experientia illud obſervare potuerunt. Qui horum cognitionem deſiderant, evolvant Excellentiſſimi Georgi Wolffgangi Wedelii, Præceptoris mei æternum colendi, Amœnitates materiæ Medicæ Lib. 1. Sect. 1. Cap. 4. ubi de ſignaturis rerum agitur.

Dodon. ſcribit: *De Indiaanen zieden de geſtooten Nooten, of ook de bladeren van de boom, in water, 't gewicht van een of twee dragmen, met zes onſen honig van Roozen, en 2. onſen Brandwijn, tot dat 't water verzied is, en hier van neemen zy alle morgen nuchteren 2. of 3. lepel vol, tegen 't gebrek van de Mage en de Moeder.*

Si glans inungatur ante coitum oleo iſto N. M. maxime prodeſt in impotentia virili, teſte Matthiolo. In imbecillitate membrorum corrigenda, potiſſimum vero articulorum, ſcribit Bapt. Montanus, ſe ſæpius hujus præclaras expertum eſſe vires.

Nux Moſchata in India condita ingens eſt cardiacum, veneremque auget.

Et tali modo, facili negotio poſſem demonſtrare, quomodo hinc inde, in omnibus fere partibus corporis humani, virtutes exſerat, quia

vero Paulinus hoc, magis quam alia curioſa, in ſuo tractatu de N. M. demonſtrat, propterea inconſultum eſſe de charta in chartam ſcribere, actumque agere, non neceſſe duxi. Quia vero nullum tam generoſum medicamentum datur, quod non aliqua ex parte abuſu nocere poſſit, ita quoque noſtra nux illi eſt ſubjecta. Uſus enim laudem, crimen abuſus habet, hæc, quia inſigni facultate narcotica pollet, inducit frequenti vel largiori uſu affectus ſoporoſos, quos quoque cauſat ipſa pulpa ex iſtis nucamentis expreſſa, quæ familiarius ab incolis uſurpantur. Ventriculum facile ſua oleoſitate gravat, dum vaporibus ad cerebrum delatis ſomnolentiam & ſtupiditatem inducit, ut Jacob. Bontius teſtatur, qui vidit ex tali nucis myriſticæ uſu non parum periclitatos eſſe, qui per diem unum vel alterum, non ſecus ac Caro correpti, immobiles & muti jacuere, certiſſimo indicio, cerebrum & nervos non parum male affectos eſſe.

In Anglia generoſa quædam Matrona uterum gerens ſummo cum deſiderio avide duodecim nuces Moſchatas, tanquam panem, commanducavit, inde quaſi in ebrietatem incidit, quæ tamen, poſt imperatam quietem & ſomnum copioſum, repellentibus capiti admotis, convaluit, qui hanc Hiſtoriam legere vult, evolvat J. Bauh.

Mœbius in Inſtitutionibus ſuis narrat exemplum virginis cujuſdam, quæ ab uſu nimio hujus in ſoporem graviſſimum inciderat.

Multæ quoque ſunt fœminæ, quæ ab iſta nuce abhorrent, illis vero minime danda eſt, quarum exempla Hofmann. Lobelius, Rolfinc. Barthol. pluresque alii multa habent.

Quod vero ad præparata attinet, ſciendum, in India condiri nuces nondum maturas, virides, vel totas cum omnibus integumentis, vel ſolum iſtum calycem craſſum, ſaccharo, vel ex ſale & aceto inde muriam parari.

Macis, qui nondum ad perfectionem pervenit, quoque ſale & aceto conditur.

Ex Nuce trita & calefacta, præloque expreſſa, liquor ſeu oleum admodum ſuave elicitur, adeo ut cum cinamomo de odoris ſuavitate maxime certet, ut Joh. Bapt. Porta teſtatur in libro de deſtillationibus, de quo Cinamomo Diſputatio Inauguralis admodum curioſe elaborata a Domino Göller Ratisbonenſi, amico noſtro ſuaviſſimo, æſtumatiſſimo, & jam prælo ſubjecta, legi poteſt.

Apud nos quoque nonnullis in locis recipiunt Nuces Moſchatas recentiſſimas in lixivio maceratas, & abradunt cuticulam exteriorem, la-

vant.

vantque, donec nihil lixivii in ſe habeant, hinc ſiccant & cum ſaccharo condiunt.

Nota quoque eſt vulgatiſſima illa contuſio nucis & macis, qua mediante in pulverem abit aromaticum, & fragrantiſſimum, pro uſu medicamentoſo & culinario.

De oleo Nucis Moſchatæ notandum, quod illud tribus modis parari poſſit, nempe per deſtillationem, expreſſionem, & coctionem, priores duo modi ſunt notiſſimi, & poſterior fit, ſi nux cum oleo lini leviter coquatur, eodem plane modo, quo olea cocta parare ſolent Pharmacopœi, qui modi pro diverſitate loci quoque variant. De illo oleo expreſſo notum eſt, omnia ingredi balſama, quod indeque corpus pro balſamo vocatur, a multis vero prius extrahitur cum Sp. aliquo oleum iſtud, quod adhuc in iſto corpore continetur, ne ranciditatem cauſet.

Aqua Nucis Moſchatæ ſimili modo parari poteſt, ut Aqua Cinamomi, quos modos iu omnibus diſpenſatoriis deſcriptos videre poſſumus, & quos transſcribere tædioſum eſt. Differt tamen unus ab altero modo, alii cum mica panis, alii cum menſtruo adſtringenti, nonnulli cum aqua Cinamomi, vel aqua ſimpliei, deſtillationem inſtituunt, quod quilibet facile pro lubitu & intentione facere poteſt.

Parant in India, præcipue in iſta iuſula Banda, oleum macis, ut & in his locis, præcipue Amſtelædami, Indorum vero illis omni jure palmam præripit. Parantur & tincturæ variis menſtruis, prout enim intentio noſtra illud requirit, communiter ſuperfundunt pulveribus Nucis Moſchatæ ſpiritum vini, qui pulverem pyreum accendit, ad eminentiam quatuor digitorum, ita ponunt in digeſtione per octiduum, unde filtrant. Alii vero extrahunt tincturam oleo Juniperi. Extrahitur quoque elegantiſſima tinctura cum oleo tartari per deliquium.

Extracta parantur ex illis, quæ videri poſſunt apud Schröderum, Mynſicht, Sylv. ingreditur quoque hæc nux pulveres omnis generis, nempe Imperiales, Dyſentericos, Aphrodiſiacos, pulveres poſt partum, confectiones poſt partum, ſpecies lœtificantes Galeni, morſulos imperatorios, & quis omnes compoſitiones enarrare poteſt, quas ingreditur?

Ex capite mortuo poſt expreſſum oleum extrahitur ſal lixivum, ut omnia per incinerationem facta ſalia ſunt.

In nonnullis Pharmacopœis reperiuntur macis & nuces Moſchatæ ſacharo candiſato obductæ, & quæ alia plura inde conficiuntur. Antequam

tequam his metam pono, ſaltim paucis illius reſinæ mentionem faciam, quam ex India venientes ex iſta arbore nucifera eodem modo, ut variarum arborum reſinas, ſtillare dicunt, quæ, ſi prunis injicitur, jucundiſſimum cauſat odorem.

F I N I S.

NOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE

D. NICOLAO SCHULTZIO,

Medicinæ Doct. Amico percaro, de Moſchata Curioſe & Publice diſputanti, Feliciter, animitus gratulatur.

Fragrare Moſchatam gratiaque mercalem
Condere pompam, ſive ſit Ciſalpini
Res inſtitoris, ſive Molucci, ſive
Adulterinos Gallus explicet Banda,
Id quisque naſo ſcilicet ſuo credit.
Fragrare macis indolem Tibi flores
Plus griſea ambra, balſamoque Judæo,
Syroque amomo, cinnamoque Thomano,
Id quiſque maci ſcilicet tuo credit,
Mi Diſputator, germen inclytum Phæbi,
Sic erudite prorſus elaborato.

BARTHOLDUS KRUGER,
V. M. D. Brunopoli.

90-1
119